

GLASNIK

Naročnina znaša:

celoletna K 4.—
pololetna „ 2.—
četrtletna „ 1.—
Posamezna številka . . . 0.10

Izhaja vsak petek.

Uredništvo:

Kopitarjeva ulica številka 6.

AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE.

Št. 37.

V Ljubljani, dne 12. septembra 1913.

Leto VI.

Po katoliškem shodu.

»Vzajemnost«, stanovsko glasilo slovenske duhovščine, objavlja v svoji zadnji številki sledeči članek, ki ga vsled njegove značilnosti in vedno bolj od vseh st rani pojavljajočih se enakih in podobnih glasov ni mogoče prezreti.

Člankar, g. K a l a n, izvaja:

»Da je bil katoliški shod nad vse pričakovanje lep in veličasten, tega ni treba na dolgo popisavati; pač pa je prav, da se — preden nadaljujemo — nakratko konstatira. Bilo je, kakor da bi bil poseben blagoslov božji nad celo veliko prireditelji. Kakor je lani pri evharističnem kongresu vse nagajalo — vreme in drugo —, tako je letos pri katoliškem shodu vreme in vse drugo tekmovalo, da pripomore k lepšemu uspehu.

Torej s katoliškim shodom smo vsi zadovoljni.

Seveda je ni stvari na svetu brez sence, brez pogrška; in ako bi se dalo tudi o katoliškem shodu kaj pripomniti in se je že pripominjalo, da naj bi bilo malo drugače. To velja zlasti o izbirni govora.

Ne, to mimogrede malo opazke, kakor so se že med shodom večkrat slišale. A to so v primeri s celo prireditelji vendar malenkostni. In zato ostane pri tem: katoliški shod je bil nadvse lep in veličasten. Hvala zanj Bogu!

Zdaj pa, kakor vsak ve, se prične glavna stvar: **izvrševanje tega, kar se je govorilo.** Manifestacija je bila veličanstvena; a manifestacija traja vendar le eden ali nekaj dni.

Kaj je bila za nas Slovence glavna naloga katoliškega shoda, to je označila s par vrsticami zadnja »Vzajemnost«, to je povedal tudi »Slovenec« v slavnostni številki, to so povedali tudi drugi listi, in to so precej jasno povedali tudi nekateri govorniki na katoliškem shodu: dr. Brejc, Lavrenčič, profesor Grafenauer in dr. Ta naloga se lahko nakratko izrazi tako: **Boj zoper vsako korupcijo med nami! Reforma stranke v čistem krščansko-katoliškem smislu!**

Vprašanje je zdaj: ali se bo ta namen tudi dejansko dosegel? Ali se bo kaj spremenilo, ali bo ostalo vse pri starem?

Mi godrnjamo že leta in leta nad nedostaki, ki so se vrinili in vedno bolj in bolj vrivali v našo stranko, malkontenca se je nabirala med nami, sempatije smo ji dali tudi malo duška, namignili smo časih, da nam to in to ni všeč; — toda pri vsem tem so se napake, ki nam niso bile po volji, le vedno bolj kopičile. Tisti, od katerih je reforma odvisna, niso teh namigavanj nič slišali ali ne hoteli slišati.

Bolj glasno si pa svojih misli nismo upali povedati, češ, da bi nas nasprotniki ne slišali in se nam ne rogali. In tako se je šlamastika vlekla naprej, dasi je nezadovoljnost iz nas vseh žarela. Nismo si upali govoriti, da bi ne rušili discipline, da bi stranki ne škodovali.

Vprašanje je, ali je tako ravnanje pametno in opravičeno, ali ne? Vprašanje je, ali je pametno, da si kdo ne upa rane, iz katere mu teče, preobvezati samo zato, ker je ne more preobvezati, ne da bi jo kdo drug videl, in zato rajši pusti, da rana ostane nepreobvezana in da se gnoj nabira v njej? Vprašanje je, ali je pametno, da gospodar razpoke na svoji hiši vedno le maže in zakriva, samo zato, da bi mu sose ne očital, češ, glej, razpoke ima! Ali ni veliko bolj pametno hišo — ki je sicer lepa stavba — toliko popraviti, da se razpoke res odpravijo, — naj govori in jezika hudobni sosed, kar hoče, saj bo hiša kmalu popravljena, in potem bo moral hudobnež umolkneti . . . Pa četudi jezika dalje, samo da je hiša v redu! Vprašanje je torej slednjič, če ni pametno, na primeren način pravočasno opozoriti: Prijatelji, tole ni v redu; to je treba popraviti!?

Saj vedno pravimo: Na liberalce se ni treba ozirati! — In res, oni nas ne bodo hvalili nikdar, naj se obrnemo tako ali tako.

Sicer pa ne smemo misliti, da so liberalci slepi, da bi ne opazili, če je res kaj pomanjkljivega med nami, naj mi to priznamo ali ne. Je pa že veliko bolj možato, da si sami priznamo, če imamo morda pego na licu in to pego obenem zbrisemo, kakor da nas opozarja šele nasprotnik. Ne s tem, da napako trdovratno tajimo, ampak s tem, da jo priznamo in obenem odpravimo, bomo nasprotniku usta zamašili. **S tem, da bo naša stranka čista in neomadeževana v vsakem oziru, kolikor je pri človeški slabosti mogoče, bomo nasprotnikom več rešpektu izsilili kakor z morebitnimi presilnimi represalijami . . .**

Zdaj pa je vprašanje: Kdo je poklican delati za reformo naše stranke? Kdo, če ne v prvi vrsti duhovniki? Vos estis sol terrae. Vi ste sol stranke. Kdo more poznati katoliška načela bolj jasno kakor mi? Kdo katoliško moralo, katera mora biti merilo vsega našega javnega kakor zasebnega delovanja? Kdo opravlja glavno delo in nosi glavno breme stranke? Kdo nosi tudi najbolj odgovornost in posledice morebitnih napak . . . ?

Člankar govori potem o »Slovenec«, kateremu pa po našem mnenju v toliko dela krivico, da premalo vpoštevava težaven položaj našega edinega političnega dnevnika.

Vprašajmo se še enkrat: Ali pri

tem ni nevarnost, da bi trpela disciplina, oziroma da bi trpela stranka in stvar sama? Ali ni nevarnost, da se morda celo razkoljemo? Nikakor ni nobene nevarnosti, ampak ravno nasprotno! Tam, kjer se gre ljudem za osebnosti, za lasten dobiček, je nevarnost, da se lahko razkoljejo. Mi pa nimamo zase od stranke prav ničesar pričakovati. Salus rei publicae nam je pri tem suprema lex. Nam se gre edino za skupno dobro; zato se bomo že vedeli ogibati vsega, kar bi dobri stvari resnično škodovalo.

Zato pa prijatelji, zdaj je čas, da zastavimo, oziroma da nadaljujemo delo katoliškega shoda. Ako se ne bomo zdaj nič ganili, — bodite prepričani, — ostalo bo vse pri starem! Rekli bomo: Katoliški shod je bil lep — vozili jo pa bomo po starem kopitu naprej. Zato pa: **Reforma naše stranke v krščansko-katoliškem pa tudi v narodnem smislu! Boj zoper vsako korupcijo! to mora biti zdaj po katoliškem shodu naše geslo!**

Bodimo pa prepričani in priznamo: kritizirati je lažje kakor delati! In kdor veliko dela, temu se lahko kaj ponesreči. To le preradi pozabljamo, — pa ne smemo! Zato ne smemo in nočemo biti krivični in preostri kritiki, — kritikastrji, — ampak uvaževati je treba vse okolnosti. — Če se pa take rekoč sistematično in dolgotrajno ter premišljeno delajo napake, tam je že na mestu poštena kritika.

Tri so glavne ideje, ki tvorijo take rekoč bistvo naše stranke: katoliška, narodna, demokratska. Pri vseh treh potrebujemo reforme.

1. **Katoliška.** Nočemo se ozirati nazaj, če je bilo naše javno delo vselej v skladu s katoliško, z versko idejo; rečemo samo, kar mora veljati za v bodoče: Naša stranka mora biti res katoliška; zato si ne sme dovoliti nikdar ničesar, kar bi se ne vjemalo s katoliškimi nauki, kar bi se ne dalo zagovarjati s stališča krščanske morale. »Naši« ljudje morajo svoje življenje s katoliškimi nauki v sklad spraviti. O naših močeh, posebno če zavzemajo kaka količak važna mesta v stranki, se ne sme prav nič dvomiti in šele vpraševati, ali so vsako nedeljo pri maši in vsaj enkrat na leto pri spovedi. Mi ne bomo sicer stikali za njihovim privatnim življenjem; a živeti morajo tako, da o tem ne bo niti dvoma, niti vprašanja treba ne bo. Vsekakor bi bilo pa potrebno, da bi naši inteligentje večkrat tudi kaj božjega slišali in brali. **Pred vsem bomo pa zahtevali, da se po srcu in življenju naši močje ne bodo odriivali in žalili, dvomljivi elementi pa odlikovali in na rokah nosili.**

2. **Narodna.** V narodnem oziru smo se zazibali v strašno brezbriznost.

Kako se zdaj nemčurstvo šopiri, kake reči se na primer godijo pri deželni sodnji v Ljubljani — to je strah! Pa naša javnost o tem nič ne ve. Nikdar nismo slišali o kakem znatnem odporu od naše strani. Tudi »Slovenec« ni nikdar imel kakega članka za vse te gorostasnosti. On sicer prijemlje Nemce, ki ga ne slišijo; v gnilobo, ki je doma, in kjer bi njegov glas kaj zalegel, si ne upa poseči. (To se nam zdi odločno preostro. »Slovenec« v tem oziru zelo svojo dolžnost izpolnjuje, kar le more.) — V Gorici bodo te dni dobili slovensko gimnazijo. V Ljubljani smo dobili pač nemško, pa nobene slovenske. (To je še bilo; ko so bili liberalci vsemogočni.) To je samo par fakt, pa bi se jih dalo še kaj naštetiti. Ta narodna mlačnost nam tudi strankarsko škoduje; ljudje, ki res narodno čutijo, to vidijo in jih odbija od nas.

Če ne mislimo živeti, umrimo hitro; kdo bo gledal to počasno umiranje! Če pa hočemo živeti, vedimo, da se bomo obranili le s skrajnim naporom in odporom. Vsak ve, da mi nismo agresivni, da bi nam bilo najljubše, ko bi narodi hoteli v miru med seboj živeti. Toda pri tem navalu tujstva, ki od dne do dne hujše hruje nad nas, se bo treba vse drugače držati, če ne, je naša usoda zapečaten. **Za bo treba tudi revizije našega narodnega programa.**

3. **Demokratska.** Tu pa tiči vir vseh drugih pomanjkljivosti. Ko bi veljala pri nas demokracija v dejanju tako kakor velja v besedi, da bi imeli mi priliko, povedati vse svoje želje in bi se te želje tudi uvaževale — bi vseh teh pritožb in nezadovoljnosti ne bilo. Nezadovoljnost, ki si ne more dati duška, se nabira in lahko nekega dne eksplodira. Pri katol. shodu si je že dala nekoliko duška; če bi pa to nič ne pomagalo, **lahko drugič hujše bukne.** Zato je tudi tu treba remedure. Mi bi morali imeti neki forum, nekaj parlament, kjer bi se lahko razgovorili o vseh strankinih — ne samo strogo političnih — zadevah, kjer bi se lahko povedale vse želje in pritožbe; neopravičene pritožbe bi se zavrnile, oziroma pojasnile, opravičenim bi se skušalo ustreči, — pa bi izginile razne napake, nad katerimi sedaj tožimo in z njimi nezadovoljnost. Pravzaprav tak parlament imamo — vodstvo stranke — samo da ni imelo seje že več kot poldrugo leto! Saj ni treba vsakega, ki ima kako svojo misel, takoj imeti za haeresis suspectum in za »nemogočega«. Disciplino je treba prav umevati: **disciplina je to, da se od večine sprejeti sklepi zvesto drže, ne pa, da bi ne smeli s svojo glavo misliti.** Remedura!

Zaenkrat dosti! Ni bilo prav prijetno vse tole na popir spraviti. Vem pa, da sem govoril iz duše mnogih. Za-

Možganski valovi, družba z omejeno zavezo.

»Res zanimivo pismo,« pravi Marica. »Ali so knjigovodje zanesljivi?«
»Ena najboljših tvrdk v Londonu.«
»Rada bi, da bi bil Ivan povedal, kaj družba »Možganski valovi« dela.«
»Res je, tega ni,« odvrne Viljem, »in ne vidim, kako bi ga k temu pripravili, če neče; toda čudno je.«
»In, ga li smem res vzeti?«
»Držati moram besedo. Želel bi, da bi ne bilo v ti reči toliko skrivnosti. Vendar družba je poštena in poverljiva; torej se tu ne da nič reči. Ivana moreš vzeti brž, ko si pripravljena. Kako dolgo se misliš pripravljati?«
»Jaz sem že gotova. Bila sem gotova vseh teh šest mesecev.«
»Upam, da boš zelo srečna, deklica.«
»Če bi vedeli, kako zelo ga ljubim, bi bili prepričani, da bom več nego srečna.«
»Upam, da bo dovolil, da včasih pridem in vaju obiščem.«
»Oče, če naju hočete imeti, bova ži-

vela tu z vami. Tu je dovolj sob za nas vse v ti veliki hiši.«
»Ali veš, da Ivan ne bo imel nič proti temu?«
»Rekel mi je, da ne bo. Dejal je, da bi rad tako, samo če ga vi ne boste mučili, naj vam razloži svojo družbo.«
»Poizkusim, da pozabim zdaj to zverinsko reč,« pravi Viljem. »Možganski valovi, družba z omejeno zavezo. Kaj zlomka mora to biti? In trideset od sto v šestih mesecih. Da, draga, poizkusim pozabiti. To me bo do smrti zmešalo, če ne bom.«
Tri tedne kasneje, ko sta sedela Ivan in Marica ob morju, reče ona:
»Ivan, kakšna je tvoja družba?«
»Boljše je, da ti tega ne pravim,« odvrne.
»Toda jaz hočem. Obljubil si mi povedati brž, ko bova poročena. Jaz bi te ne bila vzela še mesece ne, ko bi me ne grizla radovednost.«
»Prekliči to,« pravi Ivan in vrže blazino za njo. »Ti veš, da si morala vzeti mene, ker sem jaz, ne pa ker imam živinsko družbo.«
»Miruj,« zakliče. »Razmršiš mi lasse in kaj si bodo mislili ljudje? Oj, jaz

vam nekaj povem, če boš le nehal metati reči meni v glavo. Celesta je za celo popoldne proč, in če mi razmršiš lasse — Res je, vzela sem te, ker sem te ljubila. Kakšna je tista družba, Ivan?«
»Oče moraš vedeti, moraš. Ko je tvoj oče zahteval svoj čudni pogoj, sem šel k svojemu zastopniku in sem mu naročil, naj me naredi za omejeno družbo, ki imej namen nabavljati deleže podjetja tvojega očeta?«
»Kako to misliš?«
»Mislim si, da je moj zastopnik storil vse potrebno, da me je izpremenil v družbo. Predmet in bistvo te družbe je bilo kupiti deleže podjetja vašega očeta in jih obdržati. Družbi sem dal ime »Možganski valovi«, družba z omejeno zavezo. Ker je bilo res valovanje v možganih, da sem se spomnil tako priprostega pota iz tako strašnega stanja. Ker družba nima uradnikov in stroškov, je jasno, da dobi ravno tako dividendo, kakor družba vašega očeta.«
»Ali pa on ne ve, da imaš ti toliko njegovih deležev?«
»Ne. Kupljeni so bili na vsakovrstna imena. Ko je vaš oče rekel, da mo-

ram delati, sem sklenil, da mora on delati zame. Dokler se bo on trudil s svojo železno trgovino, bo družba »Možganski valovi« plačevala enako dividendo. Priprosto, kaj ne?«
»Ali si moral to storiti?«
»Ali je moral tvoj oče držati nas narazen?«
»Skrbno je pogledal ženo, ki si je grizla ustne in imela solze v očeh.«
»Menda, satar,« ji reče, »nisi užaljena; ali si mar?«
»Ne vem, ali bi kričala,« pravi zamolklo. »Poizkušam, da bi se ne smejala. To je bilo od tebe pregrdo.«
»Rad bi bil storil še kaj gorjega, da sem te dobil.«
Marica se nato od srca zakrohoče.
»Rada bi videla očetov obraz, ko mu to povem,« reče, ko zopet more izpregovoriti.
»Za en teden si naredim praznik tisti dan, preden mu to poveš.«
»Bojazljivec!«
On zgrabi blazino, toda ona mu uide. Sicer ga pa zdaj bolj poznajo kot strokovnjaka za hrošče. Včasih pravi Marica, da za nič družega ne živi.

pisal sem samo to in le en del tega, kar sem iz ust drugih že nešetokrat na svoja ušesa slišal. Vendar ali hočemo vedno samo na tihem godrnjati? Bodi-mo moške in gorimo možato, kadar je čas za to! Vem, da me čaka huda obsodba. A kaj za to! Salus rei publi- cae — suprema lex!

V isti številki piše dr. Janežič, profesor bogoslovja, med drugim sle- deče:

»Že na sobotnem dijaškem zboro- vanju slovensko-hrvatskega katoli- škega shoda so radikalni klici najmoč- neje odmevali; zahteve po doslednem izvajanju katoliških načel ne le v za- sebnem, ampak tudi v javnem življe- nju, so se z veliko odločnostjo stavile. Isti duh veje pa tudi iz govorov lajkov na katoliškem shodu; polovičarstvo obsojajo in popolne moške in dosledne v dejanju kot voditelje in zaupnike zahtevajo.

Kaj naj stori duhovščina v teh okoliščinah? . . .

Zdaj, ko lajki zahtevajo radikal- nost v izpeljevanju načel in postav sve- te vere, zdaj ognja ne smemo gasiti, te vneme ne krotiti; nasprotno, skrbno jo bomo netili in gojili, da zraste v velik mogočen plamen, ki bo gorel in svetil povsod naokrog.

Vendar je pa nevarnost, da zade- nejo, da se opeko, pri lajkijih eno ve- lika, če ne še večja kot pri duhovnikih, zlasti slabo vpliva nanje bridka izkuš- nja, ko ne najdejo podpore tam in od tiste strani, od koder bi jo po vsej pra- vici pričakovati smeli, ko stopajo v boj za skupno blaginjo, za svetinje naroda. Zalostna je ta izkušnja, ko ostane radi- kalen nastop brezuspešen tam, kjer so videti dani vsi pogoji lepe zmage, take žalostne izkušnje zamore vsako vneto, vsak dejanski radikalizem. Ali ne ob- stoja ta nevarnost pri nas v veliki me- ri? — Gotovo obstoja zato, ker so naše moči za tak radikalen boj nezadostno organizirane na obe strani . . .

Zdajle po katoliškem shodu, ko je navdušenje še veliko in dobra volja splošna, je pač pravi čas vse potrebno ukreniti za čas odločitve. Človek bi mi- slil, da se bo stranko vodstvo konsti- tuiralo v permanentci in izvrševalni odbor S. L. S. imel redne tedenske seje, dokler se ne spravi naša organizacija v sklad z zahtevami in resolucijami katoliškega shoda. Enako bi morala vsaka lokalna organizacija revidirati svoje delovanje in svoje odnose do osrednjega vodstva.

Mi te glasove veljavnih in tehtnih mož, kojih pa je še večje, beležimo kot pristaši stranke, da se pravočasno za- čne reforma, ako in v koliko je potreb- na, kajti prezreti tega ni mogoče. Na- čela, ki jih izvajata člankarja svetnik Kalan in profesor dr. Janežič, so tista načela, ki jih je vedno radikalno zas- topalo slovensko katoliško demokra- tično delavstvo. Mogoče, da stranko prehudo kritikujeta, a če tudi, demo- kratična stranka mora vsako kritiko prenesti, o njej diskutirati in se držati tega, kar večina sklene.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

Iz Litije. Podružnica J. S. Z. v Li- tiji je sklicala za sredo, dne 3. septem- bra, delavski shod ob sedmih zvečer v župnišče litijsko. Prišlo je do sto del- lavk in delavcev, kar je naravnost ve- liko za tukajšnje razmere, če se pomisli, kakšen terorizem vlada v tovarni in ka- ko so tudi delavci sami nekako topi in brezbržni, naravnost malomarni za vsako združevanje in organizacijo. Pro- stori v društveni sobi in po veži so bili nabit polni. Shod otvoril g. predsednik Ivan Filipič in predstavi g. dr. Mohori- riča iz Ljubljane. Dr. Mohorič v po- ljudnem in domačem govoru razpravlja o zgodovini delavskega vprašanja. Ime delavec je moderno ime. Nekdaj tega niso poznali. Bili so posli, hlapci, dni- nariji, vajenci in pomočniki med obrt- niki. Bila je med njimi in gospodarji ljubezen, nekaka familiarnost. Tega med modernimi delavci in fabrikanti ni. Kapitalist ne pozna osebnost delavca; delavec ni več človek, ampak nekaj stroj, delavna moč, številka. Manjka torej prvega pogoja — medsebojne lju- bezni, ker se niti medsebojno ne pozna- ta. Manjka tudi pravičnosti. Pravičen do delavca more biti samo tisti, ki sam dela. Kapitalist ne dela sam, zato ne more biti pravičen. Delavstvo je torej navezavo nase, na svojo moč, ki jo ima v delu, v številu. Zato je treba združe- vanja. Preide na zgodovino združeva- nja na Nemškem, pri nas in zlasti na Slovenskem. Tri organizacije vabijo del- lavce k sebi: socialni demokratje, li- beralci in krščanski socialisti. Preko liberalcev gremo lahko na dnevni red. To je gnjila, mrtva stranka. Ko je imela moč v deželi, kaj se je brigala za delav- ca? Demokracija je brezverska, je proti-

slovenska — zgled Čehi in dunajski Nemci — in zlasti ker je judovska, to- rej v službi kapitalizma. Oklenimo se torej naše organizacije. Združimo se! Vzemimo orožje v roke za ta boj! Orož- je je mnogovrstno. 1. Množica! Stopimo vsi, prav vsi, da nas bo mnogo in so- vragov strah. 2. Denar! Plačujte teden- ske prispevke! 3. Disciplina. 4. Časopis- je! Mi imamo delavsko troybentno »Naša Moč«. Pišite vanjo, razširjajte jo! 5. Izobrazba. Tudi to je močno orožje proti nasprotnikom. Govorniku poslojajo in se zahvaljujejo. — G. župan Bric raz- loži poslovanje pri Jugoslovanski Stro- kovni Zvezi, graja delavsko malomar- nost, priporoča izobrazbo. Kdor je ne- izobražen, je neveden, nezadovoljen, je nezanesljiv, je brez vsakega poguma in odporne sile. V tem društvu pa je pri- lika, ker je vsako sredo skozi celo leto v društvu ob pol 8. uri zvečer razno- vrstno predavanje. Nato se je po 8. uri živahen shod zaključil. Prihodnje pre- davanje o spiritizmu v sredo.

Št. Vid nad Ljubljano. Minulo nel- deljo nas je obiskala četica ljubljans- kih organiziranih mizarjev. Namen te- ga izleta je bil »organizirati šentviške in vižmarske mizarске pomočnike in pokazati J. S. Z. v pravi luči«. Prišli so oboroženi z boksarji in batinami v nadi- da bodo našli priliko za pretep. Dosegli pa seveda niso niti prvega, niti druge- ga, zakaj naši fantje so, v kolikor so pri organizaciji interesirani, organizirani pri J. S. Z. in so bili ta dan tudi zapos- leni pri javni telovadbi Orlov v Smed- niku. Rdeči reformatorji so torej dajali korajžo samim sebi. Vso stvar bi mi mi- ti ne omenjali ne, kajti izkušnja uči, da jo je doslej še vsak podoben agent od- kuril iz Št. Vida z dolgim nosom, ko bi ne imeli s tem dokaza, da skušajo zad- nji čas socialni demokratje propagirati svoje ideje zlasti med mladino. Zavoljo tega ne bo napačno, ako bomo odslej na take maneuvre obračali malo več po- zornosti. — Čudno pri vsem tem je to, da je gostilničar Bernik pri kolodvoru take ljudi z odprtimi rokami sprejel, ter se pri tem postavil v nasprotje vseh Šentviščanov.

Sava. Ker vedno ne preiskujemo gospodom s črno srajco in rdečo kra- vato obisti, začeli so se zopet kazati in v čudni luči delati. Pred nekaj tedni je bilo v »Naši moči« o nekem predelav- cu, pa veliko premalo, kolikor je on že delavkam škodoval. To je delavska stvar; vendar se pa nekemu ne zdi pra- vilno, ker ima rdečo kravato. Pojasni naj nam torej, ali je to pravilno, ko »Zarja«, ko ji drugih čenč zmanjka, piše o družinskih razmerah, kakor pravi sa- ma, »klerikalnih agitatorjev«. Pri tem jej seveda ni všeč, če ga kdo srka v kle- rikalni gostilni. Pst! Tiho bodite, sicer boste slišali, kje ga vi srkate. Tudi o vaših družinskih razmerah bi se dalo dosti pisati, samo vas ne bomo vprašali, ali je to pravilno; storili bomo, ko in ako bo potreba, a ne kot vi, prec pobrati in v »Zarjo«. Ako bi pa mi hodili pod okna vaših stanovanj, kot vi hodite pod naša, bi pa še več vedeli. Po vsem va- šem vedenju pa lahko vsak izprevidi, ali je vam le za delavske koristi. Ako se boste tako očitno kazali, bo vsak vedel, da ne. Mi imamo raje mir, a vidite, da smo vedno na straži. Zatorej bodite malo bolj previdni, sicer bomo vse va- še nakane obelodanili, da bo lahko vsak delavec izprevidel, da ste vi zoper del- avstvo, ko se mi za delavske pravice potegujemo.

Jesenice. Več časa že nisem kaj po- sebnebral o draginji, ne vem, ali je res povsod in za vse tako zmerma cena. Med tem, ko pišejo časniki, da je žito ceneje, koliko je padla cena pri živini, itd., se pri nas pri nakupovanju na drobno prav nič ne pozna. Pek peče vedno mal kruh, mesar ima vedno enako visoke cene. Kje je torej vzrok, da ni nobena stvar nič ceneje? Obrachamo se tem potom na naša društva ter na ob- činski zastop, kjer imamo tudi delav- stvo zastopano, da bi se v tem oziru kaj ukrenilo. Ako je živina ceneja, potem se gotovo lahko meso ceneje prodaja. Ako bi se kaj storilo, da bi se nekoliko cene- je živelo, bi bilo v veliko korist vsemu delavstvu, katero že tako slabo zasluži sedanje čase. Po drugih večjih krajih imajo občine pri trgu besedo, naj se še pri nas začne resno na to delati, da ne bo vsak nastavljal cene, kakor se mu ljubi.

Škale pri Velenju. V »Rudarju« blati tukajšnji vodja socialnih demo- kratov rudarje zaradi uniform, katere morajo rudarji itak sami pošteno pla- čati. Menimo, da zaradi tega še ni bilo treba nobenim iti k Tončku kruha pro- siti. Tudi žene in otroke so do sedaj, če tudi z težavami, preživili. Morda pa Tončku ne hodi prav. Rdeči agitator je mislil, da bo s tem pridobil privržencev, ako blati delavce v »Kleparju«, pa zgo- dilo bi se bilo kmalu, da bi bil dobil vse kaj drugega. Seveda se sedaj kesa, ker

mu gre za nohte. Pa v tem oziru mu ne more pomagati striček Valenček, ki se je potegnjal zanj in dejal, da Tonček ni vsega kriv, temveč urednik. Seveda se pri tem striček zelo moti, ako misli, da mi verjamemo. Ako bode dal natisniti popravek, da bode dal Tonček le zaradi tega, ker se boji »backov«. Kje je Ton- ček videl trapastega Gustelna, ne vemo, ker še ni bil dalje kakor v Pesjem in Velenju, zato mu tudi ne zamerimo, ako še ni videl uniform in svetlih kno- fov. Toda ako se do sedaj ni bal sta-rega uniformiranega »landsturma«, se ga zna pa pozneje bati. Svetujemo, da pusti v miru poštene delavce, ker bi znalo to biti najbolje. — Rudar.

Žensko delo v mlečnih obratih na Ogrskem.

Člen XIX. ogrskega zakona iz leta 1911., o prepovedi nočnega ženskega dela, pooblašča trgovskega ministra, da more dovoliti za sezijško dobo ali pa tudi za celo leto žensko delo v podjet- jih, v katerih se izdelujejo lahko kvar- ljive surovine ali polfabrikati.

Na podlagi te pooblastitve je izdal minister dne 7. maja 1913 izjemno od- redbo za obrate, ki se pečajo z izdelo- vanjem mlečnih izdelkov za splošni konsum, po kateri smejo ženske, ki po- mivajo kangle in steklenice, ter polni- jo steklenice, biti zaposlene tudi pono- čni; to je med 10. uro zvečer in peto uro zjutraj. Število na ta način zaposlenih delavk pa ne sme prekoračiti 40 odstot- kov vseh v nočnem času v obrat uzapo- slenih delavcev.

Izjema ne velja za delavke, izpod 16 let stare, dalje za noseče, za porod- nice 6 tednov po porodu in za delavke, ki prva dva meseca otroke otroke same hranijo (dojijo).

V obratih, za katere velja odredba, n esme prekoračiti tedensko delo žensk 66 ur in nočno delo ne 10 ur dnevno. Razven navadnih odmorov je dovoliti delavkam po končanem delu najmanj 11 ur skupnega počitka. Delodajalec mora pred pričetkom ženskega nočnega dela naznaniti pristojnemu okrajne- mu obrtnemu nadzorniku imena del- lavk, katere misli porabiti za nočno de- lo, dalje pričetek in konec njih delav- nega časa in delavne odmora. V prostori- h, kjer opravljajo ženske nočno delo, ima nabit označeni zaznamek in besed- ilo tozadevne ministrske odredbe.

Okno v svet.

Metulji — šnopsarji. Med živalimi, ki goje posebno ljubezen do likerjev, se nahajajo metulji v prvi vrsti; pripom- niti je, da so samice bolj trezne kot samci. Angleški naravoslovec Sutt je večkrat napravil poizkuse na njegovem vrtu. Postavil je posodo vode in več posod žganja ter je s tem dognal, da so se posluževale samice vode, samci pa so prav pridno srkali žganje in so se popolno opijanili ter popadali po- tleh. Kakor se vidi, žganjepitja še ne bode konec.

Roparski napad na vlak. V noči od ponedeljka na torek so napadli roparji brzovlak, ki vozi iz Bukarešta preko Černovic in Lvova na Dunaj. Dva ro- parja sta bila v vlaku in sta med po- stajami Davidov in Sihov na samoti blizo nekega gozda iz voza dala zname- nje za silo, nakar se je vlak ustavil in roparji so naskočili strojevodjo in poš- ni voz ter zahtevali, da se jim izroče vrednote. Poštno osebo je zaprlo zno- traj voz in tako roparji niso mogli ni- česar dobiti, ker so jih potniki in želez- niško osebo prepodili.

Na Hrvatskem v Bošnjacih razsaja kolera. Največ slučajev te bolezni se je do sedaj končalo z smrtjo.

V Mühlhausenu v Nemčiji se je dogodilo dne 5. septembra grozno de- janje. Nek učitelj Wagner je najbrže v trenutni blaznosti zažgal pet poslopj in postreljal mnogo ljudi. Kraj je izgle- dal kakor bojišče. Osem ljudi je bilo na mestu mrtvih, deset pa težko ranjenih. Pozneje poročila pravijo, da je nekaj težko ranjenih umrlo in da znaša šte- vilo mrtvih petnajst. Wagner je bil al- koholikar. Po hudem boju so ga pri- jeli in izročili sodišču. Sodniki so iz- javili, da ne dobe na njem znakov bla- znosti. Torej zopet najbrže žrtev vraž- jega alkohola.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

§ 17. Provizije se izplačujejo me- sečno naprej, in sicer drugi dan vsake- ga meseca.

§ 18. Obenem z obvestilom o dovo- litvi provizije dobijo provizijonisti tudi pouk o načinu izplačevanja mirovine in preskrbnine potom finančnih bla- gajn ali potom poštno hranilnice.

§ 19. Dolžnosti provizijonistov. Da se more vzdrževati pregled, so provizij- jonisti obvezani naznaniti predstojni- štvu onega tobačnoupravnega urada, pri katerem so bili končno zaposleni, vsako premembo stanovanja.

§ 20. Vsako leto meseca junija se imajo na uradno povabilo zgledati v pri- stojni tobačni tovarni vsi oni provizijon- isti, ki so bili do pretečenega kole- darskega leta za čas delanezmožnosti (začasno) provizijonirani in se predsta- viti v pregled (preiskavo) glede delane- zmožnosti določeni komisiji, sestoeči iz tovarniških predstojnikov, c. kr. urad- nega zdravnika in zdravnika tobačne tovarne.

§ 21. Začasno provizijonirane de- lavske osebe, ki so iz ozira vrednih vz- rokov zadržane priti k provizijskemu raziskovanju, se morajo s spričevalom županstva njih bivališča opravičiti in priložiti tudi spričevalo kakega javne- ga oziroma tovarniškega zdravnika o njih dalje trajajoči delanesposobnosti. Ta spričevala so do preglednega dne poslati tovarniškemu predstojništvu.

§ 22. Provizijonistom, ki ravna- jo proti tem določilom (§§ 20. in 21.), ka- kor onim delavskim osebam, katerim se dokaže, da so si provizijo prislepa- rile, se more — ne glede na druge za- konske posledice — provizija ustavit.

§ 23. Ako se spozna kak provizijon- ist pri letnem pregledu za stalno ne- sposobnega, se more prestaviti v do- smrtno provizijsko stanje.

§ 24. Oni začasni provizijonisti, ki so bili pri pregledu spoznani za delo- zmožne, imajo v teku štirinajstih dni, ko se jim je dostavilo tozadevno pisa- nje, pred tovarniškim predstojništvom protokolarno izjaviti, ali so pripravlje- ni takoj zopet vstopiti v tovarniško delo.

§ 25. Provizijonisti, ki se izjavijo, da zopet vstopijo v stalno tovarniško službo, imajo pričakovati zopetno upo- stavljanje v delavsko stanje in dobiva- jo toliko časa provizijo, dokler ne mo- rejo biti nameščeni na stalnih pro- stori.

Zahtevi tovarniškega vodstva, vsto- piti zopet v tovarniško delo, se ima brez ugovora ugoditi.

V teh slučajih se izvrši vstop v službo navadno prvi dan koledarskega meseca; provizija se ustavi koncem onega meseca, kojemu sledi vstop v službo.

§ 26. Začasni provizijonisti, ki se ne izjavijo za zopetni vstop v tovarni- ško delo, ali se vkljub pozivu tovarni- škega vodstva branijo isto zopet spre- jeti, se izločijo iz provizijskega stanja in izgubijo provizijo.

§ 27. Oni začasni provizijonisti, ki se pred letnim pregledom smatrajo spo- sobnim za zopetno tovarniško delo, se morejo v tej zadevi obrniti na pristoj- no tovarniško vodstvo, ki določi njih preiskavo po tovarniškem zdravniku.

§ 28. V slučaju da spozna tovarni- ški zdravnik take provizijoniste za zo- pet delazmožne, se denejo na prosta mesta ali pa se za zopetno tovarniško delo predznamenjuje.

Ustavljenje njih provizije se izvrši po določbi § 25.

Ako pa po sodbi tovarniškega zdravnika niso sposobni za zopetni sprejem v delo in se sami še vedno smatrajo za sposobne, tedaj jim pre- ostaja na prosto, da se pri prihodnjem letnem pregledu javijo za zopetni spre- jem v tovarniško delo.

§ 29. Določila §§ 20. do 28. veljajo tudi za delavce v prodajalnah, skladi- ščih in nakupovalnicah tobaka.

§ 31. Delavkam c. kr. tobačnih to- varn je dovoljen vzporedni sprejem de- lavne plače oziroma provizije za njih lastno delo z mogoče njim pripadajo- čimi preskrbninami vžitki.

§ 31. Delavske osebe, ki postanejo pred dosluženim petim, vendar pa po završenem tretjem službenem letu za delo nezmožne, dobijo enkratno od- pravnino, katere je odmerjena v tri- kratnem znesku plačilnoraadne ren- te, torej po naslednji lestvici:

Plačilni razred	Kron
I.	120
II.	144
III.	168
IV.	192
V.	216
VI.	240

Opravičenost do odpravnine ni na- vezana na karenčno (presledno čakal- no) dobo, ako je delanezmožnost nastala vsled nenamenoma zakrbljene, obratne nezgode.

§ 32. V slučaju konkurence dobiva- nja preskrbnine in nezgodne rente ne sme presegati vsota obeh rent temeljne plače; v nasprotnem slučaju se pre- skrbninski dohodek primerno zniža.

Ta določba se ima uporabiti le pri onih delavskih osebah, katere so bile vsprejete v službo tobačne uprave šele po 31. decembru 1909.

II. Preskrba vdov in sirot.

§ 33. Opravičene osebe. Pravico do vdovske presrbine imajo vdove po stalnih delavcev tobačne uprave, ako se je zakon sklenil predno je bil delavec provizijoniran in ako se ni izvršila ločitev zakona iz sodnijsko dognane žene krivde.

Iz vdovske presrbine so izključene one vdove, ki so poročile nad 60 let stare tobačne delavce in niso z njimi v zakonu živele, polna štiri leta, oziroma iz zakona ni bilo nobenega otroka in ob smrti moža dokazano niso bile noseče.

§ 34. Pravico do sirotninske presrbine imajo:

a) zakonske ali po poznejem zakonu legitimirane sirote stalnih delavskih oseb tobačne uprave, ako je bil zakon teh oseb sklenjen pred upostavljanjem v provizijsko stanje (preden so šli v pokoj);

b) nezakonske sirote po za provizijo upravičeni delavski osebi, ako niso bile rojene iz zakonolomstva ali pa so bile rojene šele potem, ko je vstopil njih oče oziroma mati v provizijsko stanje.

Nezakonski otroci provizije opravičenega delavca, so preko tega le tedaj upravičeni do sirotninske presrbine, ako se je očetovstvo že pri življenju sodnijsko dognalo, ali pa je bilo izvensodno priznано.

Predpogoj za upravičenje do sirotninske podpore je tudi nepreskrbljenost otrok.

§ 35. Vdovska oziroma sirotninska preskrba obstoji ali v proviziji ali pa v odpravnini.

Provizijo dobijo vdove in zakonske oziroma po poznejem zakonu legitimirane sirote, ako je bila umrla oseba ob času smrti upravičena do provizije.

Sirotam po delavkah (ženskah) se pripozna upravičenje do sirotninske provizije le tedaj, ako se gre za dvojne sirote (Doppelwaisen).

§ 36. Skupna sirotninska odpravnina se v § 35. označenim ostalim prizna, ako je imela umrla delavska oseba ob času smrti pravico do odpravnine. Ako se je pripetila smrt delavske osebe vsled nenamenoma provzročene obratne nezgode, tedaj se dovoli odpravnina ostalim tudi če umrla delavska oseba ni imela še pravice do odpravnine.

Dalje dobe skupno odpravnino sirote provizije opravičenih ženskih delavk, če imajo tudi še očeta.

Do skupne odpravnine imajo pravico končno tudi v § 34b označene nezakonske sirote.

§ 37. Mesečna provizija za vdove znaša polovico provizije, do katere je bil umrl mož opravičen, najmanj pa 10 K mesečno.

Sledeča razpredelnica kaže torazmerno odmero provizij vdov:

Službena doba moža	Plačilni razred					
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
	Mesečni znesek v kronah					
5	10—	10—	10—	10—	10—	10—
6	10—	10—	10—	10—	10—	11—
7	10—	10—	10—	10—	10—	12—
8	10—	10—	10—	10—	10—	13—
9	10—	10—	10—	11—	12—	14—
10	10—	10—	10—	10—	11—	15—
11	10—	10—	11—	12—	13—	16—
12	10—	10—	11—	12—	13—	17—
13	10—	10—	12—	13—	14—	18—
14	10—	11—	12—	13—	14—	19—
15	10—	12—	13—	14—	15—	20—
16	10—	12—	14—	15—	16—	21—
17	11—	13—	14—	15—	16—	22—
18	11—	13—	15—	16—	17—	23—
19	12—	14—	16—	17—	18—	24—
20	12—	15—	17—	18—	19—	25—
21	13—	15—	18—	19—	20—	26—
22	13—	16—	19—	20—	21—	27—
23	14—	16—	20—	21—	22—	28—
24	14—	17—	21—	22—	23—	29—
25	15—	18—	21—	22—	23—	30—
26	15—	18—	22—	23—	24—	31—
27	16—	19—	22—	23—	24—	32—
28	16—	19—	23—	24—	25—	33—
29	17—	20—	23—	24—	25—	34—
30	17—	20—	24—	25—	26—	35—
31	18—	21—	25—	26—	27—	36—
32	18—	21—	25—	26—	27—	37—
33	19—	22—	26—	27—	28—	38—
34	19—	22—	27—	28—	29—	39—
35	20—	23—	28—	29—	30—	40—

§ 38. Sirotninske provizije.

Mesečna sirotninska provizija znaša:

a) Za dvojne sirote (Doppelwaisen) skupno eno tretjino mesečne provizije očeta, oziroma matere;

b) za enkratne (einfache) sirote pa skupno eno šestino očetove mesečne provizije, ki jim gre, dokler je še ena opravičena do dobivanja rente.

Kot najnižja odmera sirotninske provizije velja za dvojne sirote znesek 10 K, za navadne pa 5 K mesečno.

Provizija sirot se pri konkurenčnih slučajih uravnava po proviziji tiste polovice starišev, kateri sliši višja provizija.

Sirotninska provizija je konkretni prejemek, kateri pristojajo vsem sirotam skupno in toliko časa, dokler je še ena sirota upravičena do prejema.

Preskrbinski prejemki zaostalih ne smejo presežati skupno normalne provizije umrle delavske osebe.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Jožef Gostinčar, drž. posl. — Tisk Kat. tiskarne.

A. ŽIBERT, Ljubljana
Prešernova ulica

priporoča svojo
**veliko zalogo čevljev do-
mačega izdelka**

"ZENIT"

Tovarne za asbestškriplj „ZENIT“
družba z om. zav. Mor. Žumberk

dobavljajo najboljši in najcenejši
krovski materijal

Zastopnik: **ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73**

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
spadajočih potrebščin.

F. Meršol Ljubljana
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavio,
nogavio, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robocev, ovrat-
nikov, zavratnic, volne, bombaža, su-
kanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in
vsakovrstnih drugih risb.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) Ljubljana
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejšo blago za ženska in moška
oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Solidno izdelane
**dežnike in
solnčnike**
priporoča

po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

KUČ

Zdravniško priporočeno **kritvoreče vino, daje moč in zdravje.**

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po
poštnem povzetju K 450.

Edina zaloga **BR. NOVAKOVIČ**
veletrgovina vina, vermuta, mar-
sale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Zagrebski
Franck

kot tovarniško znamko

priporočujemo kot priznано **najboljši** pridatek za kavo!

§ 42. Na vsakem stavbišču naj se poskrbi za dovavo zadostnih množin sveže vode in sicer v vseh nadstropjih, v katerih se dela, ter naj se pripravijo pitne posode.

§ 43. Na vsakem stavbišču je napraviti število delavcev in zdravstvenim predpisom primerno stranišče. Stranišča je urediti tako, da se od zunaj ne more gledati vanja; ako dela več nego deset oseb, jih je ločiti po spolu delavcev in zaznamovati z napisi.

Stranišča in pisoarje je treba vzdrževati vedno v snažnem stanju in kolikor moči brez smradu ter jih po potrebi razkuževati.

§ 44. Prostori, ki se izsušavajo s kurilnimi pripravami brez odvoda dima, se delavcem ne smejo dati, niti da bi delali, niti da bi se mudili v njih.

§ 45. Za prvo pomoč ob nezgodah morajo biti na stavbiščih, na katerih dela več nego deset delavcev, in na stavbiščih, ki so več nego en kilometer oddaljena od bližnje lekarnice, brez ozira na število delavcev, ki imajo pravila, pripravljene omare s pomočki za ustavljanje krvi in z antiseptičnimi pomočki ter s potrebnimi obvezili in okrepčili.

§ 46. Imena in stanovališča zdravnikov bolniških blagajnic je delavcem naznaniti z lepaki na stavbiščih.

III. KONČNI PREDPISI.

§ 47. Naslednje predpise za vedenje delavcev jim je po polni vsebini naznaniti in v ta namen vsaj z nabitim oznanilom na obče dostopnem mestu stavbišča, po potrebi tudi na več mestih, trajno in razločno čitno narediti vidne.

Na točko 22. (oznanila o nezgodah) je treba vsakega delavca ob njegovem vstopu v delo posebej opozoriti.

1. Prepovedano je orodje, les, opeko, kamne in druge težke predmete metati z odrov ali sicer z zgradbe.

2. Spone je treba rahljati tako, da niti ne odskočijo, niti se ne zalučajo strani.

3. Vsako samolastno odstranjevanje delov odra, lestev, stebrov, vodov, spon, stolic, položkov itd., kakor sploh vsako samolastno izpreminjanje na obratnih uredbah je prepovedano.

4. Ob navijanju in spuščanju odrov je ravnati z vitlovimi pripravi tako enakomerno, da oder nikdar ni poševen. Kljuke vitlov je izven časa uporabe pritrditi ali seneti.

5. Muditi se v opoldanskem odmoru na odrih — izvzemši visoke odre stolpov in peči — je nedopustno.

ki se premika in naj pazi na to, da je dotična proga prosta in za obrat varna.

Ako se premika z vprežnimi živalimi, je uporabljati vsaj 25 m dolge vlačne verige ali vlačne vrvi. Ako se premika z vprežnimi živalimi na tirih, ki imajo strmec, je treba imeti na razpolaganje razen voditelja še vsaj enega delavca, ki mora premikajoče se vozove, ako treba, ustaviti s pripravnimi pripomočki.

Ako se vrši premikalna služba z motorno silo, naj bodo ukrepane uredbe, ki so potrebne za redno železniški obrat.

§ 25. Na železnicah za gradivo, ki imajo strmec, je treba poskrbeti za zanesljivo zaviranje s tem, da se pripravi zadostno število vozil, ki se dajo zavirati.

§ 26. Vrtilne plošče in premikalni odri se morajo dati v svoji pravilni legi s primernimi pripravami zatrditi.

b) Prevoz težkih bremen.

§ 27. Težka bremena se morajo prevažati ter nakladati in razkladati pod strokovnjaškim nadzorstvom. Za obratovarno stanje prevoza in nakladal, vozil in vzdigal, tirov i. dr. e. r. je treba skrbeti tako, da ne trpi škode niti varnost prometa, niti varnost delavcev ali tujih oseb.

Za nakladanje in razkladanje uporabljene drkalne šine ali drkalne hlode je je zavarovati, da slučajno ne zdrknejo, ali se ne prevrnejo in pozimi je ostrgati led ter jih potrositi s peskom, pepelom ali dr. r. Vozila je s primernimi pripravami zavarovati, da se ne prevrnejo.

§ 28. Preobrnjeni vozovi morajo imeti zanesljive priprave za aretovanje, s katerimi se dela brez nevarnosti.

§ 29. Kadar se prevažajo valjarji, cevi, cilindri, sodi i. dr. t. r., je treba ukreniti pripravne varstvene neredbe, da se ne zavale.

10. Naredbe v notranjosti stavb.

§ 30. Da se zavarujejo delavci zoper nevarnosti padca v notranjem posloplju, je treba ali nosilce stropa (traverse, trame) neposredne potem, ko se položijo, popolno zakriti ali odprtine v obzidnih stenah, ki vodijo k nepokritim tramom, prav tako kakor tiste odprtine, ki vodijo naravnost v dvore, rove ali nedovršena stopnišča varno zagraditi.

Pri že zastavljenih stopnicah je treba napravitičasne varnostne držaje, dokler niso narejeni dokončni stopniški držaji.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

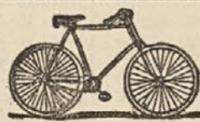
Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc

Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepijo in slasi do
jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti oguljavanju otrok in proti po-
tenju nog, skatlica 50 v.
Bibje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni koloidji, za odstranitev kurjih oces in trde
kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, skatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepijo
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železno vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 50 v.

IVAN JAK IN SIN v Ljubljani,

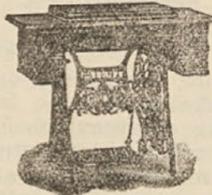
Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in
šivalnih strojev

= za rodbino in obrt. =

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% prilhranka in okusen zajtrk, južina! dose-
žejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo
sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto
moke za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za po-
lovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime Sladin in
je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin.
Moči! Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev
lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem
otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: le-
karna Trnkoczy: Schinbrunnerstrasse šte. 109,
Josefsstädterstrasse šte. 25, Radetzkyplatz šte. 4.
Zdravje! V Gradcu: Sackstrasse šte. 4.
Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe.
Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdk
Trnkoczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Zdravniško priporočeno zdravilno sredstvo:

BIOGLOBIN

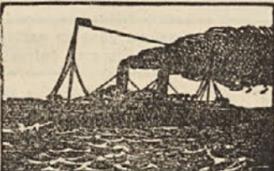
Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.
Odlično krepijo sredstvo za mlade in stare.
V steklenicah po K 3:50 in K 2:— v vsaki
lekarni. — Glavna zaloga za Kranjsko:

M. R. Sušnik

lekarna „Pri zlatem jelenu“
Ljubljana, Marijin trg.

Edina in najkrajša linija v Ameriko!

Samo 5 dni!
iz Hawre v
New-York

francoska prek-
morska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linijo iz
Havre v New-York in listke za povratek iz Amerike
v staro domovino, po najnižji ceni

in brezplačna po-
jasnila daje samo
potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18
v hiši „Kmetске posojilnice“.

ED. ŠMARDA

Največja in najstarejša tovarna lončenih peči in raznih lončenih izdelkov Avgust Drelse, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporočajo se slavnemu
občinstvu in prečastiti du-
hovščini v naročila na
štedilna ognjišča
in peči

preproste in najfinejše, iz-
vršene v poljubnih moder-
nih barvah in vzorcih naj-
bolj strokovnjaški, solidno
in trpežno po najnižjih ce-
nah. Župniščem, samosta-
nom in šolam dovoljujem
znaten popust. Ilustrirani
ceniki so na razpolago.

Putniki v Ameriko
Havre izlizo dobro, po ceni in
najboljše potovanje naj se obrnejo
na
Simona Šmetelca
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Kilobavna Pojasnila daje se brezplačno.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana

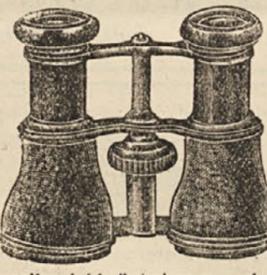
Stari trg št. 9.

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, c. in kr. vojne
mornarice, c. kr. domobrancev itd.

Največji optični zavod.

Prvi special-
ist za očala in
ščipalnice,
narejene
strogo
natan-
čno po
naročilu
in zdravni-
ških pred-
pisih. —
Nadalje
priporo-
čam svo-
jo veliko
izbiro
strokov-
njaško pravilno izdelanih toplomerov, zrako-
merov, daljnogledov vseh vrst, kakor Zeiss, Busch,
Goerz itd. Vsa popravila izvršujem v svoji lastni
po najnovejšem sistemu z električnim obratom urejeni delav-
nici in je o-
red iste mojim cenj. odjemalcem vsak čas dovoljen.
Bogata za-
" | | šil ur, zlatine in srebrnine. Zahtevajte cenik.

Zveze (hodniki, stopnice) pod prostori brez stropov je opremiti
z obrambnimi stropi zoper predmete, ki bi padli nanje.
Ako naj se na strop s trami (Sturzdecke) navozi ali naloži gra-
divo, se morajo za to narediti hodniki ali popolen tlah iz tramov.

11. Strešna dela ali različna nevarna dela.

§ 31. Pri nevarnih delih, zlasti pri pokrivanju streh in pri
spravljanju snega s streh, pri instalacijah strelovodov, pri nevarnih
kleparskih in steklarskih delih je treba delavce opremiti z varnost-
nim pasom in vrvi.

Kadar se pokriva steklene strehe nanovo, se mora pod njimi
postaviti z deskami trdno pokrit oder; odpadki stekla se morajo
tako odstraniti.

12. Podiranje.

§ 32. Kadar se podira, praviloma ni dopustno prevreči cele dele
zidovja.

Samo prosto stoječi zidovi, stene ob slemenu, peči (ognjišča)
i. dr. t. s. se smejo, če stoje osamljene, pod stalnim strokovnjaškim
vodstvom prevreči ali razstreliti.

Tudi oboki se smejo podirati le pod stalnim strokovnjaškim
vodstvom. Prostor, ki je pod obokom, ki naj se poruši, je treba zapreti
in, če zahteva konstrukcija oboka, je treba obok primerno podvreči.

Zgradbe, ki izgube svojo oporo, če se porušijo stične stavbe, se
morajo strokovnjaško zavarovati.

Da se zabrani nadležno razvijanje prahu, je treba zidovje in
sipino večkrat poskropiti in ob spuščanju sipine porabljeni lesene
cevi, ki se iztekajo na spodnjem koncu v odprto vrečo.

13. Drugačni varnostni predpisi.

§ 33. V delovnih urah, ki pridejo v temo, je treba delovna mesta
ter njih delovne dohode zadostno razsvetliti; prav tako je poskrbeti
za primerno razsvetljavo vseh delovnih mest, ki niso dosti svetla.
Vodilne žice električne razsvetljave je docela osamiti v obrambo,
da se jih kdo ne dotakne.

Vsa razsvetila se morajo varno obesiti. Svetilnice za lahko
hlapno gorivo z zažigalniki, nameščenimi pod shrambo svetilne
snovi, je vrhutega obesiti tako, da se ta shramba ne more preveč
razgreti. V prostorih, v katerih se mude delavci trajno, se ne smejo
hraniti tak svetilnice ter zanje uporabljeno gorivo.

§ 34. Pri delih, ki bi mogla biti nevarna očem dotičnih delavcev,
e dati delavcem branilne očali, branilne zaščite ali krinke. V obram-
bo drugih delavcev, ki imajo opravilo v bližini, je napraviti, ako
treba, branilne stene ali branilne mreže.

Delavcem, za katere je vsled njihovega opravila posebna ne-
varnost se tem, da si premočijo ali poškodujejo noge, je dati namenu
primerna obuvala.

Delavce, ki imajo opraviti s prevažanjem ostrorobotih ali ostrih
predmetov, je opremiti s trdnim ročnim usnjem ali z rokavicami iz
odporne tvarine.

§ 35. Metanje stavbnega gradiva (»podajanje«) je dopustno, le
v prtiličju. Spravljanje opeke po delavcih, stoječih na lestvah, je do-
voljeno k večjemu od nastropja do nastropja.

§ 36. Kjer je naloženo gradivo v večji množini drugo nad dru-
gim, je s pripravnimi naredbami poskrbeti, da se naloženo blago ne
zruši.

§ 37. Popravila na poslopih (beljenje, ometavanje, pleskanje
zunanjih okvirov oken i. dr. r.) se smejo izvrševati na navadnih lest-
vah le na prtiličnih ali na enonadstropnih poslopih; na večnad-
stropnih poslopih je uporabljati iz zidu moleče, lestvične ali viseče
odre.

§ 38. Vsa delovna orodja in strojne uredbe, ki se rabijo pri
stavbnih delih, je vzdrževati vedno v dobrem in povsem uporabnem
stanju.

§ 39. Najstrožje je prepovedano hoditi na odre osebam, ki nimajo
opravila pri stavbi, n. pr. da donasajo jedila in pijače.

§ 40. Osebe, o katerih je delodajalcu znano, da trpe na božjasti,
krčih, občasnih napadih omedlevice, omotice, da so priglube ali da
imajo druge telesne slabosti ali hibe v taki meri, da bi bile zaradi
tega pri določenih delih izpostavljene izredni nevarnosti, se ne
smejo porabljeni za dela te vrste. Pijance je sploh zavračati od
dela.

Hudo noseče ženske se smejo uporabljati le za lažja dela, ne
pa nikdar na lestvah ali na dvigalnikih za gradivo.

II. PREDPISI V VARSTVO ZDRAVJA.

§ 41. Na stavbiščih, kjer dela več nego deset delavcev in kjer
dopuščajo prostorne razmere, je narediti številu delavcev primerno
veliko stranišče, ki se da v potrebi kuriti in kjer je ukreniti za
izvršitev prve pomoči potrebne priprave.